

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudkyň JUDr. Marie Žiškové a Mgr. Jany Brothánkové v právní věci žalobce: **V. K.**, zastoupen JUDr. Marošem Matiaškem LL.M., advokátem se sídlem Rumunská 28, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 1. 2014, č. j. OAM-286/LE-BE03-K07-2013, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 15. 4. 2014, č. j. 45Az 4/2014 – 37,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovenému zástupci žalobce JUDr. Maroši Matiaškovi LL.M. **se** za zastupování v řízení o kasační stížnosti **určuje** odměna ve výši 3.400 Kč, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobce podal dne 12. 11. 2013 žádost o udělení mezinárodní ochrany v České republice. Z jeho žádosti vyplynulo, že je státním občanem Ukrajiny, ukrajinské národnosti, hlásí se ke křesťanské pravoslavné církvi a že on sám, ani nikdo z jeho rodiny, nikdy nebyli členy žádné politické strany, hnutí či jiné organizace. Žalobce je svobodný, na území ČR počítá s pomocí své sestry, své přítelkyně a svého bratrance. Svoji vlast opustil naposledy na jaře v roce 2000, aby se ukryl před mafiány, kteří po něm v souvislosti s jeho podnikáním (provozováním diskotéky) požadovali tzv. výpalné. Jako důvody své žádosti o mezinárodní ochranu uvedl, že má obavu z návratu na Ukrajinu, kde mu vyhrožují mafiáni, a má strach o sebe i svou rodinu.

[2] Žalovaný v záhlaví specifikovaným rozhodnutím rozhodl ve smyslu § 12, § 13, § 14, § 14a, a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, o neudělení mezinárodní ochrany, neboť žalobce neuvedl žádné skutečnosti, které by bylo možné podřadit pod důvody pro udělení azylu (§ 12, § 13 a § 14 zákona o azylu), ani nesplňuje zákonné podmínky pro udělení mezinárodní ochrany (§ 14a a § 14b zákona o azylu).

[3] Proti rozhodnutí žalovaného brojil žalobce žalobou, kterou však krajský soud výše označeným rozsudkem jako nedůvodnou zamítl. Soud neshledal, že by v případě žalobce byly dány důvody pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, neboť nelze konstatovat, že má odůvodněný strach z pronásledování, a přiklonil se k závěru žalovaného o účelovosti žádosti žalobce. Podle soudu nebyly naplněny ani důvody pro udělení doplňkové ochrany ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, protože žalobci v zemi původu nehrozí nebezpečí vážné újmy. Nedůvodná byla také námitka brojící proti nedostatku důvodů ve vztahu k rodinnému a soukromému životu žalobce na území ČR. Žalobce totiž v rámci správního řízení nezmínil, že by pro něj odloučení od osob jmenovaných v žádosti o mezinárodní ochranu (tj. sestry, přítelkyně a bratrance) znamenalo vážnou újmu. Krajský soud se dále zabýval námitkou, uplatněnou nově až v soudním řízení, týkající se aktuální bezpečnostní situace na Ukrajině. Přisvědčil žalobci, že tato skutečnost může mít relevanci z hlediska naplnění podmínek doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu. Krajský soud se ovšem touto námitkou věcně nezabýval, protože žalobce ji může uplatnit v opakované žádosti o mezinárodní ochranu a má tak k dispozici dostatečné právní záruky, že nové relevantní skutečnosti mohou být dodatečně posouzeny k tomu příslušným orgánem v novém správním řízení.

II. Argumenty kasační stížnosti žalobce

[4] Proti rozsudku krajského soudu brojil žalobce (stěžovatel) kasační stížností z důvodu jeho nezákonnosti ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) a nepřezkoumatelnosti podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

[5] Stěžovatel je přesvědčen, že splňuje podmínky alespoň pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu. Upozorňuje na to, že původcem vážné újmy podle § 2 odst. 9 zákona o azylu může být i soukromá osoba, pokud lze prokázat, že stát není schopen či ochoten odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před vážnou újmu. Z důvodů uvedených v žalobě proti rozhodnutí žalovaného má stěžovatel za to, že mu v případě návratu do země původu hrozí vážná újma spočívající v mučení nebo nelidském či ponižujícím zacházení nebo trestání ve smyslu § 14a odst. 2 zákona o azylu.

[6] Dále stěžovatel odkazuje na současnou bezpečnostní situaci na Ukrajině a podotýká, že mu v případě návratu hrozí vážné ohrožení života z důvodu svévolného násilí v situacích vnitřního či mezinárodního ozbrojeného konfliktu ve smyslu § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu. Připomíná rozsudek ze dne 26. 3. 2008, sp. zn. 2 Azs 71/2006 - 82, ve kterém Nejvyšší správní soud definoval test „reálného nebezpečí“. K doložení aktuální situace na Ukrajině stěžovatel odkazuje na četné zprávy zahraničních novinářů a informace poskytované například Ministerstvem zahraničních věcí Velké Británie či USA, které svědčí o nepředvídatelné situaci v regionu. Z důvodů zhoršené bezpečnostní situace v některých oblastech Ukrajiny vydalo i české Ministerstvo zahraničních věcí doporučení zrušit nebo odložit cesty do některých regionů na Ukrajině. Krajským soudem uváděná možnost stěžovatele opětovně si zažádat o mezinárodní ochranu z důvodu vývoje v domovském státě podle názoru stěžovatele jen prodlouží řízení týkající se jeho osoby. O případném udělení doplňkové ochrany se může rozhodnout v již probíhajícím řízení a to daleko dříve a s menšími náklady, než při zahájení řízení nového. Situace, které Ukrajina v současné době čelí, je bezprecedentní a není tak možné odhadnout, zda v nejbližší době nevyústí v občanskou válku. Návrat stěžovatele do země by tak nepřímo mohl ovlivnit i jeho život.

[7] Z výše uvedených důvodů stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a vrátil věc krajskému soudu k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného ke kasační stížnosti

[8] Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvádí, že všechny námitky stěžovatele jsou nedůvodné, což jednoznačně vyplývá z obsahu správního i soudního spisu. Základní zásadou řízení o udělení mezinárodní ochrany je povinnost tvrzení, která vážne na žadateli o udělení mezinárodní ochrany. Správní orgán se v daném případě vypořádal se všemi tvrzeními žalobce, zkonfrontoval je s aktuálními věrohodnými a dostatečnými informacemi o jeho zemi původu a dospěl k závěru o nenaplnění některého z důvodů udělení mezinárodní ochrany.

[9] V souvislosti s aktuální situací na Ukrajině žalovaný poznamenává, že se v žádném případě nejedná o vnitřní ozbrojený konflikt ve smyslu § 14a zákona o azylu. Stěžovatel by se navíc vrátil do místa svého bydliště, tedy do Zakarpatské oblasti, v níž je situace naprosto v pořádku a nelze zde vysledovat žádné problémy, které jsou v některých oblastech na východě státu. Tuto námitku proto žalovaný považuje za ryze účelovou, vedenou snahou prodloužit řízení ve věci mezinárodní ochrany. Soud se při hodnocení možného prolomení zásady zakotvené v § 75 odst. 1 s. ř. s. řídil ustálenou judikaturou Nejvyššího správního soudu, podle které není možné prolomit tento princip, pokud je zásada *non-refoulement* respektována možností žadatele podat novou žádost o udělení mezinárodní ochrany. Tvrzení stěžovatele o menších nákladech při opětovném rozhodnutí v tomto řízení je nejen odporující konstantní judikatuře, ale i nepravdivé a zavádějící. Případný nucený návrat stěžovatele do země původu by navíc vyžadoval řádné zkoumání důvodů znemožňujících vycestování dle § 179 zákona o pobytu cizinců a existenci aktuálního závazného stanoviska dle § 120a cit. zákona.

[10] Vzhledem k výše uvedeným důvodům je žalovaný přesvědčen, že kasační stížnost nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele a jedná se tudíž o nepřijatelnou kasační stížnost ve smyslu § 104a s. ř. s.

IV. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[11] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele ve smyslu § 104a s. ř. s. K podrobnějšímu vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany lze pro stručnost odkázat na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS.

[12] Dále bylo nutné se vypořádat s otázkou, zda stěžovatel splňuje podmínky alespoň pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu, jak tvrdí ve své kasační stížnosti.

[13] Podle § 12 písm. b) zákona o azylu se cizinci udělí azyl tehdy, pokud „*má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště*“.

[14] Podle § 14a zákona o azylu se doplňková ochrana udělí „*cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu brozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště. Podle odst. 2 písm. b) tohoto ustanovení se vážnou újmu rozumí „mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu“.*

[15] Nejvyšší správní soud přisvědčuje stěžovateli, že původci pronásledování (§ 12 zákona o azylu) i vážné újmy (§ 14a zákona o azylu) mohou být za určitých okolností také soukromé osoby (viz např. rozsudek NSS ze dne 16. 9. 2008, č. j. 3 Azs 48/2008 – 57 či rozsudek 30. 9. 2008, sp. zn. 5 Azs 66/2008-70, publ. pod č. 1749/2009 Sb. NSS). Kasační soud však souhlasí se závěrem žalovaného i krajského soudu, že v případě stěžovatele nebyly dány důvody pro udělení azylu ani doplňkové ochrany, neboť nelze shledat, že by pro něj popsání vyhrožování mafiánů představovalo odůvodněný strach z pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu nebo závažnou újmu podle § 14a odst. 2 písm. b) téhož zákona.

[16] Ze správního spisu je patrné, že stěžovatel začal podnikat (provozovat diskotéku u nich na vesnici) přibližně v roce 1994, jeho podnikání trvalo asi rok a půl. V této době za ním přišli mafiáni a požadovali po něm „výpalné“. Jelikož stěžovatel nechtěl zaplatit, vyhrožovali mu a chodili za ním každý týden. Své problémy nijak neřešil, neboť se domníval, že státní orgány na Ukrajině mu nijak nepomohou. Poté byl na vojně a v roce 1997 si vyřídil vízum a odjel do České republiky. Do roku 2000 se na Ukrajinu pravidelně vracel každé tři měsíce na týden. Od roku 2000 pobýval na území České republiky nepřetržitě, a to i přesto, že v lednu roku 2010 bylo vydáno rozhodnutí o jeho správním vyhoštění s dobou platnosti na tři roky a poté i soudní vyhoštění s dobou platnosti na tři roky.

[17] Z informací ve spisu tedy nevyplývá, že by stěžovatel při svých pravidelných návštěvách Ukrajiny v letech 1997 až 2000 měl s mafiány jakékoliv vážnější problémy. Jeho opakované pobyty na Ukrajině naopak svědčí spíše o tom, že se neobával do země původu vrátit. O neexistenci důvodů pro udělení doplňkové ochrany vypovídá i fakt, že stěžovatel učinil prohlášení o mezinárodní ochraně až v roce 2013, kdy byl policií zadržen a umístěn do zařízení pro zajištění cizinců v Bělé – Jezové a bezprostředně mu tak hrozilo jeho vycestování ze země. Proto je zřejmé, že nebezpečí v zemi původu stěžovatel nepocíťoval nijak palčivě (srov. rozsudek NSS ze dne 13. 1. 2005, č. j. 3 Azs 119/2004 - 50). Stěžovatel také uvedl, že na území České republiky vycestoval z důvodu, že ho tu „nikdo nebude otravovat, chtěl chodit do práce, vydělávat, mít rodinu a žít normální život“. Kasační soud se proto ztotožňuje s názory krajského soudu a žalovaného, že stěžovatel podal žádost o mezinárodní ochranu účelově. Z uvedených skutečností v žádném případě nevyplývá, že by stěžovatel měl odůvodněný strach z pronásledování dle § 12 písm. b) zákona o azylu nebo mu hrozila vážná újma ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) téhož zákona. Z toho důvodu krajský soud správně uzavřel, že již nebylo třeba se zabývat otázkou, zda existuje proti vyličenému jednání soukromých osob (vyhrožování mafiánů) účinná ochrana ze strany státních orgánů země původu. Přesto se žalovaný touto otázkou zabýval a dospěl k závěru, že Ukrajina má nástroje k trestání nezákonného jednání ať již prostých občanů, tak případně i policistů. Se stížností proti postupu policie je možné se obrátit k Ochránci lidských práv. Stěžovatel proto mohl těchto možností využít.

[18] Druhý okruh kasační argumentace stěžovatele se vztahuje k současné bezpečnostní situaci na Ukrajině, kde podle jeho názoru hrozí vnitřní ozbrojený konflikt ve smyslu § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu. Zároveň se domnívá, že tento důvod pro poskytnutí doplňkové ochrany by měl být vyřešen již v rámci tohoto řízení, nikoliv až v novém správním řízení.

[19] Kasační soud v této souvislosti poznamenává, že pokud by se krajský soud zabýval uvedenou námitkou stěžovatele, prolomil by zásadu stanovenou v § 75 odst. 1 s. ř. s., podle kterého „[p]ři přezkoumání rozhodnutí vychází soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu“. Z judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že soud je povinen tento princip prolomit a přihlídnout i ke tvrzeným skutečnostem, které nastaly až po právní moci rozhodnutí správního orgánu tehdy, pokud by bylo možné se o těchto skutečnostech domnívat,

že mohly být relevantní pro možné udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. To ovšem platí za předpokladu, že soud neshledá dostatečné záruky, že tyto nové skutečnosti budou dodatečně posouzeny v novém správním řízení k tomu příslušným správním orgánem z hlediska respektování zásady *non-refoulement* a že bude mít žadatel o mezinárodní ochranu možnost dosáhnout soudního přezkoumání tohoto nového rozhodnutí dříve, než by mělo dojít k jeho navrácení do země původu. Soud se naopak nebude zabývat novými skutečnostmi za situace, kdy bude vzhledem ke konkrétním okolnostem věci zcela zřejmé, že žadatel bude mít možnost podat novou žádost o mezinárodní ochranu ve smyslu § 3 odst. 2 ve spojení s § 10 odst. 2 zákona o azylu a že tato nová žádost bude přípustná dle § 10a tohoto zákona (viz např. rozsudek NSS ze dne 22. 4. 2011, č. j. 5 Azs 3/2011 – 131).

[20] Nejvyšší správní soud shodně s krajským soudem dává stěžovateli za pravdu v tom, že aktuální vnitřní bezpečnostní situace na Ukrajině může být relevantním důvodem pro možné udělení doplňkové ochrany ve smyslu výše uvedené judikatury zdejšího soudu. Krajský soud však správně dospěl k závěru, že v posuzovaném případě má stěžovatel dostatečné záruky, že tato nová skutečnost bude posouzena v rámci nového správního řízení, a prolomení zásady stanovené v § 75 odst. 1 s. ř. s. tak není namístě. Stěžovatel totiž může podat opakovanou žádost, která bude splňovat podmínku přípustnosti podle § 10a písm. e) zákona o azylu, pokud v ní stěžovatel uvede nové skutečnosti spočívající v aktuální bezpečnostní situaci v zemi původu. Případné nové rozhodnutí o takové žádosti by pak podléhalo soudnímu přezkumu (tento názor byl vysloven již v také např. usnesení NSS ze dne 18. 3. 2014, č. j. 2 Azs 19/2013 – 32).

[21] Zároveň lze poznamenat, že i v případě nepodání opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany by nemohlo dojít k případnému správnímu vyhoštění stěžovatele za situace, kdy by jeho vycestování nebylo vzhledem k bezpečnostní situaci na Ukrajině možné (viz § 120a zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, podle něhož si musí policie před provedením správního vyhoštění cizince vyžádat stanovisko Ministerstva vnitra, zda je vycestování cizince možné).

[22] Stěžovateli tak nelze přisvědčit, že krajský soud se měl zabývat otázkou aktuální bezpečnostní situace na Ukrajině již v tomto soudním řízení. Krajský soud naopak postupoval zcela v souladu s dosavadní judikaturou Nejvyššího správního soudu, pokud zhodnotil, že tuto novou skutečnost má správní orgán projednat v novém správním řízení.

[23] Na základě výše uvedeného kasační soud uzavírá, že ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu poskytuje dostatečnou odpověď na všechny námítky uvedené v kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud proto shledal kasační stížnost ve smyslu § 104a s. ř. s. nepřijatelnou a z tohoto důvodu ji odmítl.

[24] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 3 ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, pokud byla kasační stížnost odmítnuta.

[25] Krajský soud ustanovil stěžovateli k jeho žádosti zástupce z řad advokátů, jehož zastupování trvá i v řízení o kasační stížnosti; náklady řízení v tomto případě hradí stát (§ 35 odst. 8 s. ř. s., § 120 s. ř. s.). Výše těchto nákladů spočívá v odměně advokáta za jeden úkon právní služby (kasační stížnost) v částce 3.100 Kč [§ 7, § 9 odst. 3 písm. f) a § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, ve znění pozdějších předpisů] a v náhradě jeho hotových výdajů v částce 300 Kč (§ 13 odst. 3 téže vyhlášky); celkem tedy 3.400 Kč. Vzhledem k tomu, že ze spisu nevyplývá, že by advokát byl plátcem daně z přidané hodnoty, nepřistoupil Nejvyšší správní soud ke zvýšení jeho nároku o částku odpovídající této dani. Částka 3.400 Kč

bude ustanovenému advokátovi JUDr. Marošovi Matiaškovi LL.M. vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. června 2014

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu